

Ljubljana: 6. 4. 2021

➤ **Državnemu svetu Republike Slovenije**

Stališča ZSSS k predlogu Zakona o debirokratizaciji

Predsedstvo Zveze svobodnih sindikatov (ZSSS) Slovenije ugotavlja, da je Vlada RS predlog Zakona o debirokratizaciji oblikovala, sprejela in v zakonodajni postopek posredovala ob očitni kršitvi Pravil o delovanju Ekonomsko socialnega sveta RS. Socialni partnerji smo namreč bili tekom nastajanja zakona v celoti izključeni iz njegovega nastajanja, predlagana ni bila ustanovitev pogajalske skupine, socialni dialog je v celoti izostal, prav tako pa se je Ekonomsko socialni svet RS (ESS) z vsebino zakona seznanil še-le po tem, ko je le-ta že bil vložen v zakonodajni postopek. Predlog zakona ni bil posredovan v javno obravnavo, kršena pa so tudi določila Resolucije o normativni dejavnosti, ki jo je sprejel Državni zbor RS.

Predsedstvo ZSSS se ne strinja z načinom, kako se je oblikovala vsebina predloga Zakona o debirokratizaciji ter z načinom in postopkom njegovega sprejemanja. Prav tako predsedstvo ZSSS ugotavlja, da način ignoriranja socialnih partnerjev, pri nastajanju zakonov, kršitev pravil o delovanju ESS in kršitev določil Resolucije o normativni dejavnosti, na žalost postaja »vse pogostejša praksa« pri oblikovanju in sprejemanju zakonov. Priprava in sprejemanje t. i. »omnibus« zakonov (npr. protikoronski paketi, ZUJF in podobno), kjer se z enim zakonom posega v več drugih zakonov, po prepričanju predsedstva ZSSS ustvarja pravno zmedo, zmanjšuje preglednost veljavnih predpisov in zmanjšuje pravno varnost prebivalcev. Zlasti v primeru, ko se interventna zakonodaja uporabi za trajno sistemsko spremembo

ZSSS tovrstnemu načinu ostro nasprotuje in poziva Vlado RS, da le-ta v celoti spoštuje določila pravilnika o delovanju ESS in omogoči aktivno udeležbo socialnih partnerjev pri oblikovanju zakonov.

V zvezi s predlaganim Zakonom o debirokratizaciji Predsedstvo ZSSS nadalje opozarja, da v predlogu zakona, tako v spremnem gradivu oziroma obrazložitvi, ni nikjer navedeno oz. konkretizirano, kakšni bodo učinki debirokratizacije oz. kako se bo merilo, ali so cilji in namen zakona doseženi ali ne. Cilji debirokratizacije tudi niso razdelani med »državo«, prebivalstvo in gospodarstvo. Učinki debirokratizacije se bodo namreč različno odražali na posamezne segmente države, gospodarstva in uporabe javnih storitev s strani prebivalcev. Zato je predsedstvo ZSSS prepričano, da bi bilo potrebno zakonsko gradivo dopolniti v tej smeri, pri čemer pa bi bilo cilje, namen in posledice potrebno določiti na podlagi empiričnih podatkov, analizah in v dialogu s socialnimi partnerji.

Prav tako je potrebno omeniti, da vsebina predlaganega zakona v celoti ne sledi namenu zakona, ki je razviden iz določbe 1. člena. Gre namreč zato, da predlog zakona vsebuje tudi določbe, ki z birokratizacijo oz. debirokratizacijo nimajo nikakršne povezave, ampak predstavljajo izključno vsebinsko spremembo, ki parcialno in trajno posega v obstoječ sistem (npr. uvedba socialne kapice). **ZSSS v celoti nasprotuje kakršnimkoli predlogom, poskusom, ki v zakonu o debirokratizaciji, pod pretvezo zmanjšanja birokratizacije, umešča predloge/institute, ki s samo birokracijo oziroma njihovo odpravo nimajo nikakršne povezave.** Prav tako ugotavljamo, da se verzija zakona, ki je bila predložena ESS v obravnavo in verzija zakona, ki je bila sprejeta na vladi in vložena v zakonodajni postopek medsebojno razlikujeta. Zakaj je temu tako, nam ni poznano.

V nadaljevanju podajamo opozorila/mnenje zgolj na posamezna področja, ki se jih dotika predlog Zakona o debirokratizaciji, in ki imajo posledice na ekonomske socialne pravice zaposlenih.

1. V zvezi s predlogom, ki posega na področje davčnega potrjevanja računov smo v ZSSS prepričani, da je v zakonu o debirokratizaciji predlagana rešitev izrazito neprimerna. Dejstvo namreč je, da je (on-line) davčno potrjevanje računov v realnem času ustaljen proces, ki v praksi deluje in prinaša številne pozitivne učinke. Tako z vidika preprečevanja sive ekonomije, izogibanja plačevanja davkov, zaposlovanja in dela na črno in podobno. Prepričani smo, da bi uveljavitev predlagane spremembe pomenila izpad večje količine podatkov, ki jih v okviru obstoječega sistema danes prejema FURS. Potrebno je namreč razlikovati med pojmom »izdaja računa« in pojmom »izpisek računa«. Vsekakor pa je potrebno vsak račun, tudi v primeru, da ga potrošnik ne prejme, fiskalizirati. Nefiskalizacija računov bi namreč utegnila imeti vpliv na delovanje davčnih blagajn, ki so v poslovanje številnih dejavnosti vpeljale večji red, disciplino in konkurenco, ki temelji na poštenih poslovnih praksah. Vse to pa utegne vplivati na proračunske prihodke.
2. Nadalje se s predlogom zakona predlaga omejitev osnove za plačilo prispevkov na 6.000 EUR. Pri tem ne ponudi nobene analize ali omembe vredne razlage, temveč le pavšalne navedbe. Po navedbah predlagatelja bi naj Izpad znašal okoli 40-50 mio EUR na letni ravni. Izračun, ki jih je za potrebe obravnave predloga zakona pripravila strokovna služba ZSSS, pa prikaže drugačne podatke.

Sočasno velja omeniti, da se dolg države izjemno hitro povečuje in da bosta pokojninska in zdravstvena blagajna v prihodnosti še posebno na udaru. Predvsem v smislu zmanjšanja prihodkov v obe blagajni, ki pa jih ne bo možno enostavno kompenzirati z drugimi finančnimi viri. Zato v ZSSS nikakor ne moremo razumeti težnje vlade, da se prilivi v socialne blagajne še dodatno zmanjšajo, hkrati pa ocenjujemo, da podan predlog uvedbe socialne kapice sledi težnjam po večji privatizaciji obeh sistemov socialne varnosti, zlasti pokojninskega sistema ter k zmanjševanju obsega in kvalitete socialne varnosti prebivalcev RS. Uvedba socialne kapice (skupaj z nekaterimi drugimi, parcialnimi predlogi/posegi v obstoječ pokojninski sistem) bi namreč imela za posledico slabitev prvega stebra pokojninskega zavarovanja. In prvi steber pokojninskega zavarovanja temelji na načelu solidarnosti. Slabljenje Zato v ZSSS razumemo predlog uvedbe socialne kapice kot poskus sprememb temeljnih načel na katerih temelji slovenski sistem socialne varnosti.

Hkrati pa bi uvedba socialne kapice, na način kot je predvidena, prav tako omogočila zlorabo le te in ustvarjala neenak položaj zaposlenih z enakim bruto letnim prihodkom, ki bi lahko imeli popolnoma različni letni neto dohodek. S tem pa bi se zmanjšalo zaupanje v sistem in ustvarilo priložnosti za nelojalno (davčno) konkurenco.

3. Zakon o debirokratizaciji posega tudi na področje Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in sicer tako, da bi se pravne osebe (delodajalci) lahko ukvarjale z vsem, ne glede na to kaj bi imele kot dejavnost zabeleženo v ustanovnem aktu. ZSSS je prepričana, da je nujno potrebno, da družba v svojih temeljnih dokumentih (statutu, ustanovnem aktu) jasno opredeli kaj dela/s čim se ukvarja, kaj je njena glavna dejavnost ter da se morebitne kasnejše bistvene spremembe v prihodnji strategiji poslovanja družbe prav tako izkažejo v temeljnih dokumentih (t. j. ustanovnem aktu). Nejasnost/neopredelitev opravljanja dejavnosti bi imela tudi posledice na določitev kolektivne pogodbe dejavnosti, ki delodajalca zavezuje. In s tem tudi na obseg pravic zaposlenih. V ZSSS nikakor ne pristajamo na sistem urejanja pravic zaposlenih delavcev ,po katerem bi delodajalec imel možnost sam izbirati katera kolektivna pogodba dejavnosti bi ga zavezovala pri urejanju pravic zaposlenih.

Prav tako opozarjamo, da je z vidika dela pristojnih inšpekcijskih služb pomembno, da se za pravne osebe obdrži sedanji sistem registrirane dejavnosti. V nasprotnem primeru bo namreč na določenih področjih izredno otežen, če že ne onemogočen, učinkovit inšpekcijski nadzor. Zlasti na področju varstva in zdravja pri delu, preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, preprečevanja nelojalne konkurence,..... Samo na ta način se bo namreč lahko obdržala kvaliteta storitve, zagotovilo varstvo potrošnikov, preprečeval socialni dumping in zagotavljalo učinkovito varstvo pravic delavcev.

4. V ZSSS prav tako opozarjamo, da po našem prepričanju nekateri predlogi prekomerno posegajo na področje zasebnosti posameznikov. Zlasti v tistem delu, ki se nanaša na obveznost sporočanja podatkov o zasebnem elektronskem naslovu in spremembo načina vročanja upravnih pisanj. Pri tem posebej opozarjamo, da v celoti podpiramo sedanji sistem vročanja tovrstnih pisanj, ki predvideva osebno vročitev. Ne smemo namreč prezreti, da z vročitvijo upravnih pisanj nastanejo za ljudi pravne posledice, tečejo pritožbeni/ugovorni roki ipd. . Navsezadnje tudi ni pojasnjeno na kakšen način se bo zagotavljalo varstvo osebnih podatkov in preprečevala njihova morebitna kraja s strani tretjih oseb. Zato predlog po katerem bi se upravna pisanja lahko vročala tudi po elektronski pošti ocenjujemo kot predlog s katerim se zmanjšuje pravna varnost prebivalcev RS.

1. Predsedstvo ZSSS je po opravljeni razpravi sprejelo sklep, da predlogu Zakona o debirokratizaciji ostro nasprotuje in predlaga Vladi RS, da omenjen zakon umakne iz zakonodajnega postopka in nemudoma, ob doslednem spoštovanju Pravil o delovanju Ekonomsko socialnega sveta RS, prične postopek usklajevanja s socialnimi partnerji.
2. Predsedstvo ZSSS je prepričano, da bi zakonski posegi v sisteme socialnega zavarovanja, zlasti v sisteme njihovega financiranja, morali biti oblikovani v okviru socialnega dialoga ter v zakonodajni postopek biti posredovani izključno v primeru, da je predhodno doseženo soglasje socialnih partnerjev in Vlade RS. Kakršnimkoli enostranskim posegom v sisteme socialne varnosti ZSSS ostro nasprotuje.
3. ZSSS ostro nasprotuje uvedbi socialne kapice v kakršnikoli obliki in v kakršnikoli višini in je prepričano, da uvedba socialne kapice predstavlja sredstvo za zmanjševanje solidarnosti znotraj sistema socialne varnosti.
4. Predsedstvo ZSSS poziva vse poslance DZ RS, da v primeru, če Vlada RS ne umakne predloga Zakona o debirokratizaciji iz zakonodajnega postopka in ne prične usklajevanja s socialnimi partnerji, zakon o debirokratizaciji, ki vsebuje socialno kapico in druge institute, ki z debirokratizacijo nimajo nikakršne neposredne povezave, zavrnejo oziroma, da iz samega zakona z amandmaji le te umaknejo.

Lidija Jerkič
Predsednica ZSSS

